

۱- از نظر ملاصدرا، عالم چیزی جز ..... نیست.

« پاسخ »

از نظر ملاصدرا، عالم چیزی جز فقر و نیاز نیست.

۲- ملاصدرا فقط به کمک اصل ..... توانست برهان ابن سینا را تکمیل کند.

« پاسخ »

ملاصدرا فقط به کمک اصل حقیقت وجود توانست برهان ابن سینا را تکمیل کند.

۳- وقتی به موجودات جهان نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که این‌ها در ذات خود ..... هستند.

« پاسخ »

وقتی به موجودات جهان نگاه می‌کنیم، می‌بینیم که این‌ها در ذات خود ممکن‌الوجود هستند.

۴- سلسله‌ی موجودات معلول، نیازمندی موجودی است که ..... نباشد.

« پاسخ »

سلسله‌ی موجودات معلول، نیازمندی موجودی است که معلول نباشد.

۵- از نظر فیلسوفان تسلسل ..... محال است.

« پاسخ »

از نظر فیلسوفان تسلسل علل نامتناهی محال است.

۶- فیلسوفان مسلمان اثبات خدا از طریق استدلال عقلی را ..... می‌دانند.

« پاسخ »

فیلسوفان مسلمان اثبات خدا از طریق استدلال عقلی را ممکن می‌دانند.

۷- پنج معیار زندگی معنادار از نظر فیلسوفان مسلمان را نام ببرید.

« پاسخ »

- ۱- تلاش برای توضیح غایت‌مندی هستی: فردی که زندگی‌اش معنادار است، می‌کوشد جهان را غایت‌مند بیابد و آن را توضیح دهد.
- ۲- تشخیص هدف زندگی: انسان را موجودی هدف‌مند می‌شناسد و این هدف را مشخص می‌کند.
- ۳- یافتن مابه‌ازائی برای گرایش فطری به خیر و زیبایی: برای گرایش فطری انسان به خیر و زیبایی مابه‌ازائی واقعی قائل می‌شود.
- ۴- معتبر دانستن آرمان و هدف معنوی: آرمان‌های مقدس و فراتر از زندگی مادی را معتبر و درست می‌داند.
- ۵- احساس تعهد نسبت به خدا: انسان در زندگی معنادار، در برابر یک وجود متعالی و برتر احساس تعهد و مسئولیت خواهد داشت. اگر فیلسوفی نتواند وجود خدا با ویژگی‌های گفته شده را اثبات کند، امکان اثبات گزاره‌های بالا نیز از بین می‌رود.

۸- رمان‌نویس مشهور فرانسوی، آلبر کامو که برخی اندیشه‌های فلسفی نیز دارد، به این حقیقت توجه کرد که انسان در زندگی خود به دنبال نوعی «معنا»ست که مبنای آرمان‌ها و ارزش‌های او قرار گیرد اما به علت این که نتوانست به وجود خدا پی ببرد و پشتوانه‌ای برای این معناداری بیابد، گفت که جهان یک سکوت غیرعقلانی و نامعقول دارد. این تناقض درونی به شدت کامو را رنج می‌داد و از همین رو، او تلاش می‌کرد در برابر آن بایستد، لذا می‌گفت «انسان نباید تسلیم این پوچی و بی‌معنایی هستی شود». به همین سبب، در عین حال که علاقه‌مند به کرامت انسان و عدالت و آزادی بود و با نظام سرمایه‌داری غرب و نظام کمونیستی شوروی مبارزه می‌کرد، از تبیین فلسفی این رفتار بازمانده بود. با توجه به توضیحات قبل، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

- ۱- مقصود آلبر کامو از عبارت «جهان یک سکوت غیرعقلانی دارد» چیست؟
- ۲- تناقض درونی آلبر کامو چه بود؟ راه‌حل این تناقض چیست؟
- ۳- چرا آلبر کامو در عمل، تسلیم نوع تلقی خود از جهان نمی‌شود و رفتاری متناقض با آن نشان می‌دهد؟

« پاسخ »

۹- بیان ابن‌سینا و اشعار زیر را با پنج معیار زندگی معنادار تطبیق دهید و ببینید که آیا این معیارها را می‌توان در آن‌ها مشاهده کرد یا نه.

«فلک جز عشق محرابی ندارد / جهان بی‌خاکِ عشق، آبی ندارد
کسی کز عشق خالی شد، فسرده‌ست / گرش صد جان بود، بی‌عشق مرده‌ست
طبایع جز کشش کاری ندانند / حکیمان این کشش را عشق خوانند
گر اندیشه کنی از راه بینش / به عشق است ایستاده آفرینش»

« پاسخ »

۱۰- برتراند راسل، فیلسوف انگلیسی قرن بیستم، می‌گوید: «هنگام جوانی درباره‌ی این مسائل ژرف نمی‌اندیشیدم و برهان علة العلل را تا مدتی مدید پذیرفته بودم؛ تا این که روزی در هجده سالگی، ضمن خواندن زندگی‌نامه‌ی خودنوشت جان استوارت میل بدین جمله برخورددم: «پدرم به من می‌گفت: این پرسش که چه کسی مرا آفریده است، جواب ندارد؛ زیرا بلافاصله این سؤال مطرح می‌شود که چه کسی خدا را آفریده است».

راسل می‌گوید: «جمله‌ای بدین سادگی، سفسطه را در بیان اولین علت نشان داده است؛ زیرا اگر هر چیزی باید علتی داشته باشد، پس خدا نیز نیازمند علت است. اگر چیزی بدون علت، وجود تواند داشت این چیز هم می‌تواند خدا باشد و هم جهان... پوچی این برهان به همین جهت است».

این جملات را مطالعه کنید و ببینید:

۱- گفته‌ی راسل با آن چه فارابی می‌گوید چه تفاوتی دارد؟

۲- بیان راسل از علة العلل چه اشکالی دارد؟

« پاسخ »

۱۱- با دیدگاه فلاسفه‌ی مسلمان درباره‌ی ابزار شناخت آشنا شده‌اید. اکنون توضیح دهید که آیا میان آن دیدگاه و نظر آنان درباره‌ی امکان استدلال عقلی بر وجود خدا، رابطه‌ای هست یا نه.

« پاسخ »

۱۲- نظر فلاسفه‌ی مسلمان درباره‌ی امکان استدلال عقلی بر وجود خدا، به دیدگاه کدام فیلسوف اروپایی نزدیک است و با نظر کدام فیلسوف تفاوت دارد؟

« پاسخ »

۱۳- ابن‌سینا چه چیزی را عامل بقای ممکنات معرفی می‌کند؟

(۴) کمال

(۳) عشق

(۲) ضرورت وجودی

(۱) غایتمندی هستی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا می‌گوید: «همین اشتیاق ذاتی و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات است، عشق می‌نامیم».

۱۴- کدام گزینه از معیارهای زندگی برتر نزد فیلسوفان مسلمان محسوب نمی‌شود؟

- (۱) معتبر دانستن اهدافی که فراتر از زندگی مادی است.
- (۲) گرایش فطری انسان به خیر و زیبایی در جهان هستی
- (۳) تلاش برای توضیح غایت‌مندی زندگی و کل جهان هستی
- (۴) احساس تعهد و مسئولیت‌پذیری در برابر وجودی متعالی

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. وقتی می‌گوییم یک گرایش فطری در انسان وجود دارد، دیگر نمی‌توان آنرا معیاری برای معنابخشی به زندگی یافت. آنچه معیار محسوب می‌شود، یافتن مصداق و مابازائی واقعی برای گرایش فطری است؛ یعنی اگر زندگی کسی معنادار باشد، می‌تواند برای گرایش فطری خود به خیر و زیبایی یک مابازاء واقعی بیابد؛ نه این‌که خود گرایش فطری معیاری باشد برای معناداری زندگی.

۱۵- چرا ملاصدرا نام برهان خویش را «صدیقین» گذاشت؟

- (۱) زیرا صدیقین در قرآن به معنای صداقت در اعتراف به وجود خداست.
- (۲) چون صدیقین کسانی‌اند که بی‌واسطه به وجود خدا پی می‌برند.
- (۳) زیرا تنها صدیقین و معتقدان به قرآن توانایی درک برهان او را داشتند.
- (۴) زیرا صدیقین در قرآن کسانی‌اند که خدا را با برهان اثبات می‌کنند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. صدیقین در قرآن به کسانی گفته می‌شود که بی‌واسطه به وجود خدا پی می‌برند و او را درک می‌کنند. برهان ملاصدرا نیز بسیار مختصر، روشن و بی‌واسطه است و تنها بر اصل حقیقت وجود استوار است.

۱۶- برهان وجوب و امکان بر کدام اصل فلسفی تأکید ندارد؟

- (۱) تقدم وجوب بر وجود
- (۲) تقدم علت بر معلول
- (۳) اصل علیت
- (۴) امکان ذاتی ماهیات

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در برهان وجوب و امکان، امکان ذاتی ماهیات باعث می‌شود تا علت آنرا واجب و از حالت تساوی نسبت به وجود و عدم خارج کند؛ اما در این برهان از تقدم علت بر معلول استفاده نمی‌شود.

۱۷- در اصطلاح «تسلسل علل نامتناهی»، منظور از نامتناهی، نامتناهی بودن ..... است.

- (۱) ماهیت هر کدام از علت‌ها
- (۲) علت نخستین سلسله
- (۳) زنجیره‌ی علل
- (۴) اصل علیت

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وقتی می‌گوییم تسلسل علل نامتناهی محال است؛ یعنی امکان ندارد سلسله نامتناهی باشد و حتماً باید سلسله‌ی علل به یک علت نخستین ختم شود.

۱۸- بطلان تسلسل علل به چه عاملی وابسته است؟

- (۱) علتی که وجودش از علت دیگری صادر نمی‌شود.
- (۲) امکان کثرت علت‌ها و معلول‌ها و قائم بالذات بودن هر یک.
- (۳) پذیرش اصل تقدم و جوب بر وجود که این سلسله را واجب کند.
- (۴) استدلالی که بتواند رابطه‌ی میان علت‌ها و معلول‌های این سلسله را نفی کند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اگر واجب‌الوجود بالذاتی وجود داشته باشد که خودش معلول هیچ علتی نباشد، آن‌گاه او به عنوان علت نخستینی است که زنجیره‌ی علت‌ها وابسته به او می‌شود و بنابراین، سلسله‌ی علل نامتناهی تبدیل می‌شود به سلسله‌ای از علل متناهی که نقطه‌ی آغازی دارد.

۱۹- وقتی در فلسفه از «بطلان تسلسل» حرف می‌زنند، منظور ..... است.

- (۱) زنجیره‌ای از علت‌ها و معلول‌ها
- (۲) نفی نامتناهی بودن سلسله‌ی علت‌ها
- (۳) نفی عدم سنخیت میان علت‌ها و معلول
- (۴) انکار ضرورت میان علت و معلول

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. وقتی می‌گوییم تسلسل علل محال است؛ یعنی نامتناهی بودن سلسله‌ای از علت‌های وابسته به یک‌دیگر محال است.

۲۰- کدام گزینه نقد راسل بر علت‌العلل است؟

- (۱) اگر علتی وجود دارد، پس معلولی هم باید وجود داشته باشد.
- (۲) اگر هر چیزی علتی دارد، خدا هم باید علتی داشته باشد.
- (۳) اگر خدا معلول است، پس هیچ علتی در کار نخواهد بود.
- (۴) اگر خدا علت‌العلل است، پس وجودش نیازی به علت ندارد.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. راسل می‌گوید اگر می‌گویید هر چیزی علت می‌خواهد؛ پس باید قبول کنید که خدا هم علت می‌خواهد و اگر می‌گویید خدا علت‌العللی است که علت نمی‌خواهد، پس می‌توان این علت‌العلل را چیزی غیر از خدا دانست.

۲۱- به نظر فارابی یک سلسله‌ی موجود از علت‌ها و معلول‌ها قطعاً:

- (۱) باید به یک علت نخستین ختم شود.
- (۲) هرگز وجود پیدا نخواهد کرد.
- (۳) معلول سلسله‌ای دیگر از علل هستند.
- (۴) مشروط به علل دیگر هستند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از نظر فارابی، سلسله‌ای از علت‌ها و معلول‌ها به شرطی که به یک علت نخستین ختم شوند، وجود خواهند داشت.

- ۲۲- اگر تسلسل علل متناهی را بپذیریم، آن‌گاه .....
 (۱) نیازی به اثبات واجب‌الوجود نخواهیم داشت.
 (۳) در واقع، واقعیت جهان مادی را پذیرفته‌ایم.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. تسلسل علل متناهی هیچ اشکالی ندارد و این دقیقاً هم‌کمان چیزی است که در جهان هستی مشاهده می‌کنیم؛ ایراد بر تسلسل علل نامتناهی است نه متناهی.

- ۲۳- برهان فارابی برای اثبات وجود خدا مبتنی بر کدام اصل فلسفی است؟
 (۱) تقدم علت بر معلول (۲) سنخیت علت و معلول (۳) تسلسل علل
 (۴) وجوب و ضرورت

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. فارابی در برهان خویش از این اصل فلسفی کمک می‌گیرد که وجود معلول بر وجود علت مشروط است؛ یعنی علت بر معلول تقدم دارد.

- ۲۴- در برهان فارابی برای اثبات وجود خدا، از کدام اصل فلسفی استفاده شده است؟
 (۱) امکان ذاتی ممکن‌الوجود (۲) سنخیت علت و معلول
 (۳) ضرورت علی و معلولی (۴) تقدم علت بر معلول

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فارابی در برهان خود می‌گوید هر موجود معلولی که وجود دارد، وجودش مشروط به وجود علت خود است و این یعنی اصل تقدم علت بر معلول.

- ۲۵- برهان اثبات خدای کدام فیلسوف در واقع برهانی برای ابطال تسلسل علل است؟
 (۱) ملاصدرا (۲) ابن‌سینا (۳) خواجه‌نصیر (۴) فارابی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فارابی برای اثبات علت‌العلل ابتدا تسلسل علل نامتناهی را رد می‌کند.

- ۲۶- پذیرش کدام گزینه تسلسل علل نامتناهی را باطل می‌کند؟
 (۱) وجود یک واجب‌الوجود بالذات (۲) تقدم وجوب بر وجود شیء
 (۳) اصل سنخیت علت و معلول (۴) رابطه‌ی میان علت و معلول

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اگر بپذیریم که یک واجب‌الوجود بالذاتی وجود دارد که خودش برای موجود بودن، به علتی دیگر نیاز ندارد، سلسله‌ی علل به همین واجب‌الوجود ختم می‌شود و دیگر نامتناهی نخواهد بود.

- ۲۷- اگر سلسله‌ی علت‌ها بخواد تا بی‌نهایت ادامه یابد، .....
 (۱) سلسله‌ی معلول‌ها نیز به معلول نهایی ختم نمی‌شود.
 (۲) اصل علت، معلول و اصل سنخیت زیر سؤال خواهد رفت.
 (۳) اصلاً نوبت به وجود هیچ علت و معلولی نمی‌رسد.
 (۴) فقط علت خواهیم داشت و معلولی در کار نخواهد بود.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. اگر سلسله‌ی علت‌ها بخواد تا بی‌نهایت ادامه یابد، اصلاً نوبت به وجود هیچ علت و معلولی نمی‌رسد؛ زیرا این حالت یعنی تسلسل علل نامتناهی و وجود تسلسل علل نامتناهی محال است. پس اگر چنین حالتی را فرض کنیم، وجود هر علتی به علت قبل از خودش وابسته می‌شود و هیچ‌گاه علتی نمی‌یابیم که معلول نباشد و موجود باشد تا علت بعدی به وجود آمده باشد.

- ۲۸- از نظر تمامی فیلسوفان مسلمان، ..... محال است.

- (۱) تقدم علت بر معلول
 (۲) تسلسل علل
 (۳) سلسله‌ای از علت و معلول‌ها
 (۴) زنجیره‌ای از علل فاقد ابتدا

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فیلسوفان مسلمان تسلسل علل نامتناهی را محال می‌دانند؛ اما تسلسل علل یعنی سلسله‌ای از علت‌ها و معلول‌ها را به طور کلی نفی نمی‌کنند؛ زیرا این امر در واقعیت نیز وجود دارد؛ اما اگر کسی بگوید زنجیره و سلسله‌ی علت‌ها به هیچ علت اولیه‌ای نرسد، این یعنی تسلسل علل نامتناهی که باطل و محال است.

- ۲۹- در تسلسل علت و معلول، قبل هر علتی، ..... و بعد از آن ..... قرار می‌گیرد.

- (۱) علت آن علت - معلول
 (۲) معلول آن - علت آن علت
 (۳) علت معلول دیگر - علت خود آن
 (۴) معلول آن علت - علت معلولی دیگر

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. در تسلسل علت و معلول، قبل هر علتی، علت آن علت و بعد از آن معلولش قرار می‌گیرد.

- ۳۰- منظور فیلسوفان از بطلان تسلسل، محال بودن وجود زنجیره‌های متشکل از ..... است.

- (۱) معلول‌های غیرمتناهی (۲) علل متناهی (۳) معلول‌های متناهی (۴) علل غیرمتناهی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. زنجیره‌های علل نامتناهی نمی‌تواند وجود داشته باشد؛ زیرا همان تسلسل علل نامتناهی است.

- ۳۱- چرا همه‌ی فیلسوفان مسلمان از برهان و استدلال عقلی برای اثبات خدا استفاده می‌کنند؟
- (۱) زیرا تنها راه شناخت خدا را از طریق عقل و برهان می‌دانند.
  - (۲) زیرا برای شناخت عقلی و استدلال عقلی محض اعتبار قائل‌اند.
  - (۳) چون معتقدند فیلسوف باید بتواند خدا را از طریق برهان اثبات کند.
  - (۴) چون می‌خواهند نشان دهند که در عین فیلسوف بودن، به خدا نیز معتقدند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فیلسوفان مسلمان برای شناخت عقلی اعتبار قائل‌اند و همین مسئله به آن‌ها اجازه می‌دهد که برای اثبات خداوند، برهان عقلی ارائه کنند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: فیلسوفان مسلمان، شناخت خدا از راه‌های دیگر را انکار نکرده‌اند و حتی برخی از آن‌ها از طریق شهود نیز به اثبات خدا پرداخته‌اند.

گزینه‌ی ۳: توانایی در اثبات خدا، برای فیلسوفان مسلمان، ملاک فیلسوف بودن نیست.

گزینه‌ی ۴: هیچ مسلمانی برای اثبات مسلمان بودن خویش نیازی به استدلال عقلی ندارد و اظهار و شهادت او کافی است.

- ۳۲- تا وقتی سخنان ما درباره‌ی خدا می‌تواند فلسفی محسوب شود که ..... .

- (۱) از سر ایمان قلبی ما به خداوند بیان شود.
- (۲) از روش استدلالی عقلی محض تجاوز نکند.
- (۳) با اصول و مبانی دینی ناسازگار نباشد.
- (۴) فاقد هرگونه رنگ و بوی دینی و مذهبی باشد.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. سخنان ما درباره‌ی خدا تا وقتی فلسفی محسوب شود که از روش استدلالی عقلی محض تجاوز نکند. خواه با دین سازگار باشد و رنگ و بوی دینی داشته باشد، خواه با اعتقادات دیگران و ادیان مختلف تعارض داشته باشد.

- ۳۳- کسی را می‌توان فیلسوف دانست که:

- (۱) هیچ‌گاه عقاید مذهبی‌اش را بیان و ابراز نکند.
- (۲) به خداوند معتقد و پیرو دینی مشخص باشد.
- (۳) با قواعد فلسفی از عقاید دینی‌اش دفاع کند.
- (۴) هرگز خداشناسی را با فلسفه ترکیب نکند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. فیلسوف می‌تواند دین داشته باشد یا نداشته باشد و می‌تواند عقاید دینی‌اش را هم ابراز کند؛ اما وقتی در حیطه‌ی فلسفه حرف می‌زند حتی عقاید و باورهایش را نیز باید با قواعد فلسفی بیان کند.

- ۳۴- کدام گزینه از نظریات فلسفی ملاصدرا محسوب نمی‌شود؟

- (۱) وحدت وجود
- (۲) تقدم وجود بر وجوب
- (۳) فقر وجودی
- (۴) اصالت وجود

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. هیچ‌کدام از فیلسوفان اسلامی نظریه‌ای مبتنی بر تقدم وجود بر وجوب ندارند، بلکه تنها تقدم وجوب بر وجود داریم.

۳۵- ابن سینا معتقد است با مشاهده‌ی موجودات جهان می‌فهمیم که این موجودات در .....، دارای ..... هستند.
 (۱) ذات خود - امکان (۲) واقعیت - امکان (۳) ذات خود - ضرورت (۴) واقعیت - امکان

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابن سینا معتقد است با مشاهده‌ی موجودات جهان می‌فهمیم که این موجودات در ذات خود دارای امکان هستند؛ یعنی نسبت به وجود و عدم حالت تساوی دارند.

۳۶- اگر وجود یک شیء قائم به علتی باشد و وجود آن علت نیز قائم به علت دیگر و همین طور تا بی‌نهایت، کدام یک از نظریات زیر شکل می‌گیرد؟

(۱) تقدم علت بر معلول (۲) تسلسل علل (۳) تقدم وجود بر وجود (۴) برهان فارابی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. سلسله‌ای از علت‌های وابسته به هم که ابتدایی نداشته باشند، تسلسل علل نامتناهی است.

۳۷- وجود داشتن سلسله‌ای از علل بی‌نهایت، امری ..... است.

(۱) ممکن (۲) منطقی (۳) خودمتناقض (۴) ضروری

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وجود داشتن سلسله‌ای از علل بی‌نهایت، امری خودمتناقض و غیرممکن است.

۳۸- در برهان فارابی، خدا به عنوان ..... اثبات می‌شود.

(۱) وجود بی‌نیاز و مستقل (۲) واجب‌الوجود بالذات (۳) برترین موجود (۴) علت‌العلل

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در برهان فارابی، ابتدا تسلسل علل نامتناهی رد می‌شود و از این طریق، نشان می‌دهد که سلسله‌ی علت‌ها نیازمند یک علت‌العلل است که همان خداست.

۳۹- کدام فیلسوف از طریق ابطال تسلسل علل نامتناهی خدا را اثبات می‌کند؟

(۱) دکارت (۲) ابن سینا (۳) ملاصدرا (۴) فارابی

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. فارابی برهانی برای اثبات وجود خدا ارائه می‌کند که در آن، با نفی تسلسل علل نامتناهی به اثبات خداوند می‌رسد.

۴۰- دیدگاه فیلسوفان مسلمان مبنی بر امکان استدلال عقلی برای اثبات خدا به دیدگاه کدام فیلسوف غربی نزدیک است؟
 (۱) کانت (۲) دکارت (۳) ویلیام جیمز (۴) کر کگور

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فیلسوفان عقل‌گرای اروپایی مانند فیلسوفان مسلمان، امکان اثبات خدا از طریق برهان و استدلال عقلی را قبول داشتند. دکارت نیز عقل‌گرا بود و برای اثبات خداوند، استدلال عقلی ارائه کرده بود.

۴۱- فیلسوف معتقد به خدا، از طریق ..... به خدا معتقد شده است و از طریق ..... از خدا دفاع می‌کند.

(۱) استدلال - استدلال
 (۲) استدلال - کلام دینی
 (۳) معرفت و حیانی - استدلال
 (۴) شهود - استدلال

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. فیلسوف معتقد به خدا، از طریق استدلال به خدا معتقد شده است و از همین طریق نیز از خدا دفاع می‌کند.

۴۲- کدام گزینه از تعبيرات فلسفی برای اشاره به خداوند محسوب نمی‌شود؟

(۱) مبدأ هستی (۲) علت نخستین (۳) علت‌العلل (۴) واجب‌الوجود بالغير

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. واجب‌الوجود بالغير، موجودات ممکن‌الوجود هستند نه خداوند. خداوند در فلسفه همان واجب‌الوجود بالذات است.

۴۳- معمولاً فیلسوف نتایج تفکراتش در حوزه‌ی دین را ..... عرضه می‌نماید.

(۱) به صورت اعتقادی (۲) با بیان مؤمنانه (۳) به صورت استدلالی (۴) بدون قواعد فلسفی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. فیلسوف نتایج تفکراتش در حوزه‌ی دین را به صورت استدلالی عرضه می‌نماید.

۴۴- کدام گزینه در نظر ابن‌سینا، از ویژگی‌های عشق نیست؟

(۱) اشتیاق فطری به کمالات
 (۲) عامل بقای مخلوقات
 (۳) معنابخشی به زندگی
 (۴) حقیقت وجود ممکنات

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در نظر ابن‌سینا و فیلسوفان مسلمان، معنابخشی به زندگی از ثمرات اعتقاد به خداست نه عشق. ابن‌سینا درباره‌ی عشق می‌گوید «هریک از مؤمنان به واسطه‌ی حقیقت وجودش، همیشه مشتاق کمالات و خیرات است و بر حسب فطرت خود از بدی‌ها گریزان. همین اشتیاق ذاتی و ذوق فطری را که سبب بقای ممکنات است، عشق می‌نامیم.»

- ۴۵- کدام گزینه درباره‌ی بحث معناداری زندگی در میان فیلسوفان اسلامی نادرسر است؟
- (۱) اعتقاد به وجود خدا را دلیلی برای معنابخشی به زندگی می‌دانند.
  - (۲) معتقدند ایمان موجب ورود انسان به مرتبه‌ای بالاتر در زندگی می‌شود.
  - (۳) معتقدند با پذیرش خدا می‌توان معیارهای زندگی معنادار را مشخص کرد.
  - (۴) میان اثبات وجود خدا و دلایل معناداری زندگی انسان تفکیک قائل می‌شوند.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. از نظر فیلسوفان مسلمان، اگر وجود خدا را بپذیریم، وارد مرتبه‌ای بالاتر از زندگی معنوی می‌شویم و علاوه بر این، می‌توانیم برای یک زندگی معنادار، معیارهایی را مشخص کنیم؛ اما میان اثبات وجود خدا و معنابخشی به زندگی تفکیک قائل می‌شوند؛ یعنی برخلاف فیلسوفان اروپایی که می‌کوشند خدا را از طریق معنابخشی به زندگی اثبات کنند، فیلسوفان مسلمان ابتدا خدا را اثبات می‌کنند و سپس به ثمرات وجود خدا در معنابخشی به زندگی صحبت می‌کنند.

- ۴۶- براساس برهان وجوب و امکان ابن‌سینا، ممکنات در درجه‌ی اول، برای ..... به واجب‌الوجود بالذات نیازمندند.
- (۱) وجود یافتن
  - (۲) تحقق داشتن
  - (۳) وجوب یافتن
  - (۴) سنخیت داشتن

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ابن‌سینا برهانی براساس ذات و ماهیت شیء ارائه کرده است و علاوه بر این، به تقدم وجوب بر وجود معتقد است؛ در برهان ابن‌سینا، واجب‌الوجود در درجه‌ی اول، ممکن را از حالت ذاتی امکان خارج می‌کند و به آن وجوب و ضرورت می‌دهد و سپس شیء به وجود می‌آید.

- ۴۷- درباره‌ی برهان فارابی در اثبات وجود خدا نمی‌توان گفت ..... .
- (۱) بر این اصل استوار است که علت بر معلول مقدم است.
  - (۲) وجود علت اولی و مبدأ هستی را اثبات می‌کند.
  - (۳) در اصل، وجود تسلسل علل نامتناهی را ابطال می‌کند.
  - (۴) از وجود یک علت در جهان ممکنات آغاز می‌شود.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. برهان فارابی از وجود یک معلول در جهان ممکنات شروع می‌کند، سپس می‌گوید وجود معلول بر وجود علت مشروط است و بعد از رد تسلسل علل نامتناهی، وجود یک علت نخستین را اثبات می‌کند.

- ۴۸- این که «وجود معلول، مشروط به وجود علت است.» مقدمه برهان کدام برهان است؟
- (۱) وجوب و امکان ابن‌سینا
  - (۲) برهان رد تسلسل فارابی
  - (۳) صدیقین ملاصدرا
  - (۴) برهان صدیق ابن‌سینا

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فارابی در برهان خویش می‌گوید: «اولاً موجودی وجود دارد که معلول است و ثانیاً وجود معلول به وجود علت وابسته و مشروط است.»

- ۴۹- کدام گزینه بیان دقیق‌تری از علت نخستین ارائه می‌دهد؟
- (۱) علت مستقیم تمامی معلول‌های سلسله‌ی علل است. (۲) معلول خود را مشروط به علت دیگری نیز کرده است.
- (۳) وجودش ضامن تحقق سایر علل و معلول‌ها است. (۴) علتی که هیچ معلولی به آن وابستگی وجودی ندارد.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. علت نخستین در ابتدای سلسله‌ی علل قرار می‌گیرد و خودش وابسته به هیچ علت دیگری نیست. این علت باعث شده تا سلسله‌ی علت‌ها و معلول‌ها دارای ابتدا باشند و به همین دلیل، تحقق وجود بیابند. بنابراین، وجود آن ضامن تحقق سایر موجودات این زنجیره است؛ اما همه‌ی معلول‌ها مستقیم از او ناشی نشده‌اند، بلکه غیرمستقیم معلول او هستند.

- ۵۰- اگر در سلسله‌ای از افراد یک صف در حال حرکت، هریک از نفرات بگوید «تا» نفر جلویی راه نیفتد، من هم راه نخواهم افتاد، «تا» نشانه‌ی چیست؟ و طبق اصل بطلان تسلسل علل، این زنجیره چگونه خواهد بود؟
- (۱) علت - ممکن (۲) شرط - غیرممکن (۳) شرط - ممکن (۴) علت - غیرممکن

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. در این جا «تا» نشانه‌ی شرط است و در واقع فرد می‌گوید، «حرکت من مشروط بر حرکت نفر جلویی است.» این زنجیره با وجود مشروط بودن حرکت همه، دیگر صف در حال حرکت نخواهد بود و وجود آن غیرممکن است.